

9. Розенталь Д. Э., Голуб И. Б., Теленкова М. А. Современный русский язык. – М. : Айрис-Пресс: Рольф, 2001. – 444 с.
10. Слонимский А. Мастерство Пушкина / А. Слонимский : – изд. 7. – И., 1991. – 548с.
11. Югов А. К. Думы о русском слове [ред. В. Горбачев]. – М. : Современник, 1972. – 215с.
12. Birkenmaier W. Einführung in das vergleichende Studium des deutschen und russischen Wortschatzes. – Tübingen : Francke, 1987. – 235 с.
13. Uhlisch G. Kultur und Sprache im Diskurs der Interkulturellen Kommunikation. Konzepte und Probleme / G. Uhlisch // Kultur und Sprache. Beiträge zur interkulturellen Germanistik. – Moskau, 1997. S. 10–19.

*М. Г. Кулик,
викладач кафедри соціально-економічних дисциплін
Кримського економіко-правового інституту,
Міжнародний гуманітарний університет*

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Практичне оволодіння мовними навичками, тобто спілкування на іноземній мові є одним з найважливіших елементів підготовки майбутніх фахівців. В зв'язку з цим можна привести думку Г. В. Колшанського: «... независимо от различных видов и форм обучения языку... владение языком всегда должно рассматриваться в плане способности участвовать в реальном общении, но не в плане знания отдельных элементов» [1, с. 13].

Комунікативна мовна компетенція передбачає оволодіння вірною артикуляцією та здатністю підбирати відповідні мовні засоби виходячи з комунікативних намірів. В цьому процесі можна розрізнити наступні основні компоненти:

- лінгвістичні (такі мовні навички, як говоріння, читання, аудіювання, письмо);
- прагматичні (підбір вербальних та невербальних засобів відповідно до конкретного мовного акту);
- соціо-культурні (вивчення культури та звичаїв країни, мова якої вивчається).

Взаємодія всіх цих компонентів забезпечує здійснення вдалого комунікативного акту, тобто взаєморозуміння. Вивчення іноземної мови має за мету успішне спілкування з носіями мови, а також сприйняття іноземних текстів, отже користування мовою. Успішне оволодіння мовою означає досягнення поставленої мети та якнайкраще взаєморозуміння. При цьому вивчення іноземної мови завжди пов'язане з вивченням культури відповідної нації. Спілкування у сфері культури входить до числа чотирьох основних сфер спілкування, що виділяються з погляду соціальних норм і конвенцій. Це сфери формального спілкування – інституційно-виробнича і обслуговування, і сфери неформального спілкування – сфери дозвілля і сімейно-побутова [2]. При навчанні іноземній мові студенти і курсанти мають нагоду набути навичок спілкування в різноманітних сферах.

Для досягнення ефективності мовної комунікації рекомендуються наступні стратегії:

- ситуація на уроці повинна бути повністю використана;
- текстові матеріали повинні підбиратись таким чином, щоб вони містили цікаві теми, імпульси, контексти та розмовні моделі;
- комунікативні вправи повинні проводитись регулярно, але завжди короткими фразами;

– потрібно особливо наголошувати на тому, що іноземна мова стає у пригоді не тільки за кордоном, але й на Батьківщині.

З перших уроків повинна практикуватись вільна комунікація, тобто вираження власних думок, пропозицій, суджень, пояснень, запитань у незапланованих ситуаціях. Викладач може починати урок з питань, які безпосередньо стосуються життя студентів: «Як ваші справи? Що ви робили вчора? Як ви провели вихідні? Який фільм ви переглядали вчора?»

Для активізації раніше вивченої лексики та розвитку креативних здібностей на початку заняття можна проводити різноманітні вправи: асоціограми, навчальні картки, ланцюжкові ігри, маленькі кросворди, вправи типу «питання – відповідь».

Подальшою формою розвитку комунікативних навичок є короткі діалоги, які базуються на мовних моделях, але містять власні судження студентів. Дуже часто ці вправи вимагають роботи у парах, під час якої вони спілкуються між собою іноземною мовою. Важливо звернути увагу на те, щоб партнери у діалогах змінювалися. Для цього можна використовувати різноманітні цікаві засоби.

Ще одним видом комунікативних вправ є рольова гра, яка використовується для відображення побутових ситуацій, наприклад: дорожня пригода, покупка, планування вільного часу. Немає точних вказівок для проведення рольової гри, але треба звертати увагу на необхідні критерії, такі як ситуація, тема, ролі, на комунікативний задум і мовленнєві засоби.

До рольової гри належить також посилене використання стимуляції. Такий стимуляційний проект є відображенням уявної дійсності, наприклад організація свята, участь у міжнародній конференції (у студентів) або обслідування місця злочину, допит свідків та злочинця (у курсантів). Для цього учні розподіляються на групи за інтересами та визначаються функції учасників. Спільним для цих вправ є те, що вони повинні розвивати креативні здібності студентів та курсантів, активізувати їх фантазію та акторський потенціал, який прихований майже в кожній людині. Проведення занять має викликати приємні емоції, що сприяють засвоєнню матеріалу.

Читання в немовному вузі є домінуючим видом мовної діяльності, що має велике пізнавальне значення. В сучасних умовах робота по збору і обробці інформації займає дуже багато часу. Часто тільки читання на іноземній мові може забезпечити спеціалісту своєчасне одержання необхідної інформації. Отчому одним із актуальних завдань викладачів іноземної мови являється підвищення якості підготовки спеціалістів у володінні іноземною мовою. А це значить підбір сучасних методів і прийомів роботи з текстами.

У курсі навчання іноземній мові з читанням пов'язують різні види робіт:

- читання вголос з метою відпрацювання техніки читання;
- виконання вправ з опорою на друкований текст;
- читання з метою здобуття інформації.

Суттєво, щоб викладач ввів студентів в коло подій які будуть викладені в тексті. Тому текст повинен бути системою інформацій і обставин, в якій він існує. Такий інформаційний текст може використовуватись основою для розвитку монологічного мовлення, де слідує послідовність етапів роботи:

- читання і прослуховування тексту;
- осмислення;
- планування висловлювання та переказ.

Що стосується підбору текстових матеріалів, то окрім звичних текстів з підручників рекомендується періодично підбирати неадаптовані тексти на актуальну тематику. Велике значення для роботи має використання газетних текстів з періодичних видань, читання яких стимулює інтерес студентів до вивчення іноземної мови. Тексти слід підібрати так, що студент міг знайти у них цікаві матеріали. До текстів додаються завдання і бажано з елементами захопленості. Такі завдання допоможуть краще сприйняти прочитане, виділити основне в змісті, зрозуміти основну ідею, будуть стимулювати мовну діяльність. Наприклад, викладач пише ряд тез, що стосуються змісту тексту, а учні визначають які з них вірні, а які ні. Або закривається певна частина тексту, та хтось із учнів передає її зміст.

Розвиток комунікативних навичок в процесі вивчення іноземної мови є ускладнений багатьма чинниками. Одною з найважливіших проблем є те, що новий матеріал має опиратися на вже вивчений, і це дещо обмежує форми роботи.

У найновіших методиках рекомендується вводити нову інформацію чи нову лексику так, щоб її можна було зрозуміти з контексту. Викладач має її подати таким чином, щоб як можливо менше користуватися рідною мовою. Для цього повинні використовуватись всі можливі аудіовізуальні та паралінгвістичні (міміка, жести) засоби, а також творчий потенціал. Тобто викладач має не просто подавати нову інформацію, а нашоувувати на її розуміння.

Вивчення лексики та граматики рекомендується не розмежовувати, а вводити поступово і комплексно.

Таким чином всі дисципліни мають служити одній меті – розвиткові загальної мовної компетенції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кольшанский Г. В. Лингвокоммуникативные аспекты речевого общения / Г. В. Кольшанский // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2.
2. Аристов С. А., Соусов И. П. Коммуникативно-когнитивная лингвистика и разговорный дискурс / С. А. Аристов. И. П. Соусов // Лингвистический вестник. – Вып. 1. – Ижевск, 1999.

О. А. Мартынюк,
кандидат филологических наук, доцент,
доцент кафедры перевода и языкознания
факультета лингвистики и перевода,
Международный гуманитарный университет

О СТАТУСЕ И ФУНКЦИЯХ ФОРМАЛИЗОВАННЫХ СТРУКТУР

Термин ‘formulaic language’ появился сравнительно недавно. Еще несколько десятилетий тому назад основное внимание лингвистов было главным образом сосредоточено на креативных аспектах языка, в частности возможных способах выражения значения, как на уровне языка, так и на уровне коммуникации. Начиная с конца XX века исследователи языка стали проявлять все большую заинтересованность к изучению тех аспектов языка, которые выходят за пределы рамок, в пределах которых происходит продуцирование речи. К таким аспектам относятся, в частности, случаи использования так называемого языка формул или формализованных структур (ФС), известных в английской терминологии как *formulaic language* или *formulaic sequences*.